

CHIẾN KHU Đ - TỰ HÀO CỦA MIỀN ĐÔNG “GIAN LAO MÀ ANH DŨNG”

1. Căn cứ địa cách mạng kiên cường của chiến trường miền Nam

Chiến khu Đ hiện nay tọa lạc tại rừng Mã Đà, xã Vĩnh Cửu, thành phố Đồng Nai, được thành lập năm 1946, tại Lạc An, huyện Tân Uyên, tỉnh Biên Hòa (TP Đồng Nai ngày nay). Trong cuộc chiến tranh cách mạng, nơi đây là bàn đạp quân sự vô cùng lợi hại “tiên có thể đánh” “lui có thể giữ”. Là vùng án ngữ chiến lược nối liền nhiều chiến trường, là cầu nối quan trọng từ hậu phương miền Bắc với Nam Bộ.

Từ là căn cứ đầu tiên của tỉnh Biên Hòa, chiến khu Đ lần lần được mở rộng bao trùm toàn bộ vùng rừng ngang đường 16 trải dọc lưu vực hữu ngạn sông Đồng Nai đổ về thượng nguồn giáp giới sông Bé thành căn cứ địa không chỉ của tỉnh Biên Hòa mà cả của chiến khu 7 trong kháng chiến chống Pháp từ đầu năm 1947 đến cuối năm 1950.

Vừa sản xuất, vừa gây dựng cơ sở cách mạng trong các buôn sóc, trong đồng bào dân tộc, vừa bảo đảm nuôi dưỡng bảo vệ cán bộ và cơ quan lãnh đạo, vừa chiến đấu, chiến khu Đ đã làm tròn nhiệm vụ giữ vững và mở rộng địa bàn của mình trở thành nơi dưỡng quân, huấn luyện nâng cao chất lượng bộ đội và du kích, đáp ứng nhu cầu kháng chiến của miền Đông Nam Bộ lúc bấy giờ. Chính hai đơn vị mạnh: Liên trung đoàn 301-310 và tiểu đoàn chủ lực 303 đã hình thành và phát triển ở đây.

Suốt thời gian từ 1951 đến khi ký kết Hiệp định Giơnevơ, các đơn vị cơ quan ta tại chiến khu Đ, vượt qua muôn vàn khó khăn, nào thiên tai (đặc biệt là cơn bão lụt khốc liệt năm Nhâm Thìn 1952), nào địch họa do càn quét, đánh phá bằng bom đạn, phá hoại kinh tế, gài do thám chỉ điểm, biệt kích, v.v. đã giữ vững căn cứ địa cách mạng, góp phần vào thắng lợi chung của quân và dân cả nước đưa đến ký kết hiệp định Giơnevơ 1954.

Đến kháng chiến chống Mỹ, Trung ương Cục miền Nam được Trung ương giao nhiệm vụ lãnh đạo từ khu 5 trở vào, Trung ương Cục đã chọn chiến khu Đ làm căn cứ đặt cơ quan lãnh đạo của Trung ương Cục.

Chiến khu Đ, trước tình hình nhiệm vụ mới của cách mạng, đã mở rộng địa bàn, vượt ra khỏi phạm vi cũ trong kháng chiến chống Pháp, phát triển rộng về phía đông và đông bắc giáp với biên giới Campuchia và biên giới Đắc Lắc, nam Tây Nguyên.

Chính nơi đây là một trong những nơi ra đời đầu tiên của các đơn vị vũ trang miền Đông và chủ lực miền. Đường hành lang từ Trung ương theo đường Trường Sơn xuống nam Tây Nguyên được nối thẳng với chiến khu Đ.

Hình 1. Những năm tháng kháng chiến (Nguồn: Baobingduong.vn)

Hình 2. Bia khắc bức phù điêu 3 chiến sĩ du kích đánh trận Tháp canh cầu Bà Kiên nhắc nhở thế hệ sau về chiến công vang dội của du kích Chiến khu Đ. (Ảnh: Baobinhduong.vn)

Bia khắc bức phù điêu 3 chiến sĩ du kích đánh trận Tháp canh cầu Bà Kiên, nhắc nhở thế hệ sau về chiến công vang lừng của du kích Chiến khu Đ. Các công trình tưởng niệm là nơi giáo dục truyền thống, tưởng nhớ những cán bộ, chiến sĩ và nhân dân đã hy sinh trong sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc.

Hình 3: Một căn lán được phục dựng tại Chiến khu Đ. (nguồn: Baobinhduong.vn)

Những căn lán đơn sơ, được lợp bằng lá trung quân trong khu di tích. Tái hiện điều kiện sinh hoạt, làm việc của cán bộ cách mạng giữa rừng trong thời kỳ kháng chiến.

2. “Địa chỉ đỏ” cho thế hệ trẻ về tắm gương

Ngày nay, giữa màu xanh của rừng Mã Đà, những căn lán, nhà làm việc, địa đạo, bia tưởng niệm và các công trình phục dựng giúp thế hệ hôm nay hình dung rõ hơn về cuộc sống, chiến đấu và lao động của cán bộ, chiến sĩ trong những năm tháng chiến tranh.

Giá trị lớn nhất của Chiến khu Đ hôm nay không chỉ nằm ở những hiện vật hay công trình còn lại, mà còn ở bài học về lòng yêu nước, ý chí kiên cường, tinh thần đoàn kết quân – dân và khát vọng độc lập, tự do.

Đối với học sinh, một chuyến tham quan Chiến khu Đ có thể trở thành một giờ học lịch sử trực quan và sinh động. Khi được tận mắt nhìn thấy rừng Mã Đà, các căn cứ, địa đạo, bia tưởng niệm và nghe những câu chuyện về cán bộ, chiến sĩ năm xưa, lịch sử không còn là những con số hay sự kiện khô khan trong sách giáo khoa mà trở thành những câu chuyện gần gũi, có sức lay động.

Hình 4: Học sinh tham quan di tích chiến khu Đ

Năm 2025, Chiến khu Đ tiếp tục hiện diện như một “địa chỉ đỏ” của Đồng Nai, nơi quá khứ và hiện tại gặp nhau: một bên là ký ức về những năm tháng chiến đấu gian khổ, một bên là màu xanh của rừng, sức sống của vùng đất và những hoạt động giáo dục, văn hóa, thể thao, du lịch đang ngày càng phát triển. Chiến khu Đ – nơi mỗi tán

rừng lưu giữ một câu chuyện, mỗi di tích nhắc nhớ một thời lịch sử và mỗi chuyến về nguồn là một lần thế hệ hôm nay được tiếp thêm niềm tự hào về quê hương, đất nước.